

פברואר 2018

ניטור עש התמר הקטן (*Batrachedra amydraula*) באמצעות מלכודת פרומון והדברתו

סבטלנה דוברינין – מדריכת הגנת הצומח, שה"מ

עש התמר הקטן (בטרחדרה) הינו מזיק ייחודי לתמר, התוקף וניזון אך ורק מפרי תמר שאינו בשל. זחל העש עובר את החורף בתרדמה, באביב שב לפעילות וניזון על התפרחות הראשונות, מתגלם והופך לעש בוגר. בחודש מרץ מתחיל להופיע דור חדש, עד יולי מקים העש שלושה - ארבעה דורות. לאחר מכן נפסקת פעילותו עד לאביב הבא. משך דור (מביצה לביצה) כחודש ימים. הזחל חי כשבועיים, ובמהלכם פוגע בתפרחות ובפרי ועלול לגרום לנזק כלכלי חמור, עד כדי אובדן של 75% מהיבול. הנזק נגרם בחדירה לפרי באזור עלי הגביע ומתבטא בהפרשת גללים וקורים. פרי שניזוק נושר ונותר תלוי על הסננים.

זכר בוגר של עש התמר הקטן

נזק של עש התמר הקטן (צילום א. סדובסקי)

זחל של המזיק

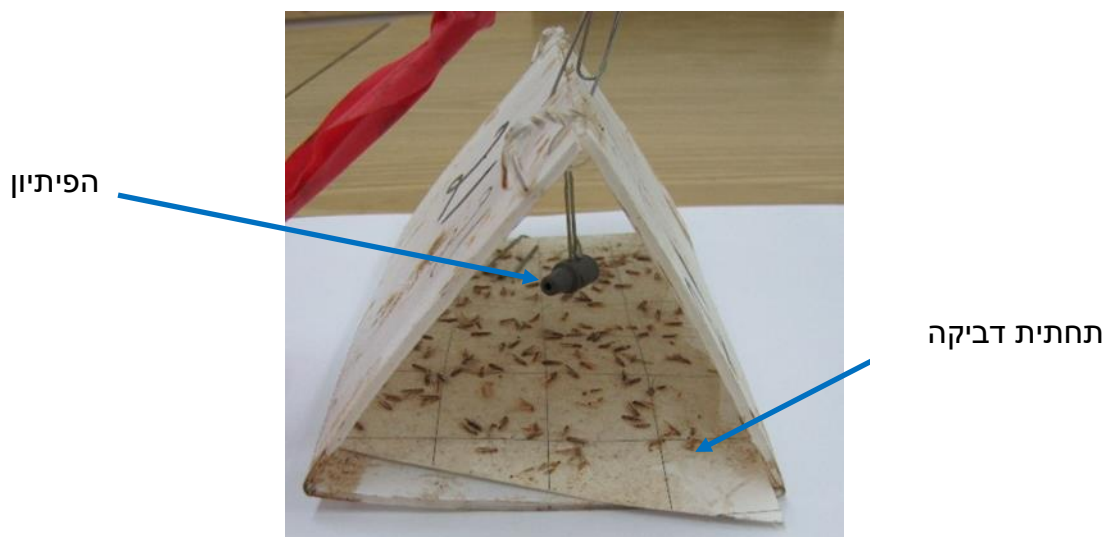
ניטור של המזיק

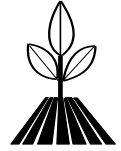
ממשק ההדברה היעיל ביותר מבוסס על טיפול כימי בדור הראשון, כאשר עיתוי הטיפול קריטי ודורש ניטור. לאחרונה פותחה מערכת יעילה לניטור העש, הכוללת מלכודת פרומון ומיועדת לקביעת העיתוי המדויק ליישום הדברה (ענת לוי-זאדה וחובריה. זיהוי פרומון המין המלא של עש התמר הקטן וניטור המזיק באמצעותו. עלון הנוטע ס"ח פברואר 2014: 32-36, 38).

להלן כללי השימוש במערכת הניטור:

1. בחלקה אחידה הכוללת זן אחד וגודלה כ-20-50 דונם יש לתלות ארבע מלכודות דלתא קטנות מסוג "ג'קסון" בעלות תחתית דבק הניתנת להחלפה. המלכודות יפוזרו בחלקה באופן אקראי, ייתלו על העץ בגובה של כ-2 מ' מהקרקע ובמרחק של ארבעה עד שישה עצים זו מזו, בצד הצפוני של העץ לצמצום קרינה ישירה על המלכודת. נמצא כי מבין כל סוגי המלכודות הקיימות על המדף, מלכודת דלתא מסוג "ג'קסון" היא המתאימה ביותר לניטור עש התמר הקטן.
2. הפיתיון מורכב מנדיפית גומי המכילה 1 או 2 מ"ג פרומון מלאכותי של נקבת העש. אורך חיי הנדיפית כחודש ימים ולאחר מכן יש להחליפה. רצוי להזמין פיתיון לכל העונה, מינואר עד חודש יולי. את הנדיפיות יש לשמור במקרר ביתי, אך לא במקפיא.
3. בדיקת הלכידות ורישום הנתונים יעשו אחת לשבוע. במקרה שמספר הפרטים הנלכדים גבוה מכמה בודדים רצוי להחליף את התחתית הדביקה אחת לשבוע, לספירה נוחה.
4. כאשר יש עלייה משמעותית בלכידות מבודדים לעשרות פרטים למלכודת לשבוע, יש לבדוק את מצב נגיעות האשכולות בזחלים, במידה ויש אשכולות פתוחים בהתאם לפרוטוקול ההדברה.
5. הפיתיון מושך אך ורק זכרים.

מלכודת דלתא מסוג "ג'קסון"

ממשק הדברה

ההדברה היעילה ביותר היא בדור הראשון של המזיק כאשר רוב הזחלים, בגודל 3 עד 8 מ"מ בכמות של שניים עד ארבעה זחלים בממוצע לאשכול. במצב זה מומלץ לבצע ריסוס באחד מתכשירי הדברה המותרים ע"פ החברה המשווקת את הפרי. לפני היישום יש לעיין בתווית התכשיר. ימי המתנה לגדיד, המופיעים בתווית התכשיר מיועדים רק לשוק מקומי. בעד שאת ימי המתנה ליצוא יש לבדוק עם חברת היצוא. במידה וההדברה לא הייתה יעילה ריסוס שני יבוצע בתכשיר מקבוצת פעילות אחרת על מנת למנוע התפתחות עמידות.

הדפון הוכן בהתייעצות עם אברהם סדובסקי, מו"פ "ערבה דרומית" ודר' ענת לוי-זאדה, מנהל המחקר החקלאי.

"כף האמור לציל הינו פאדר צצה מקצועית פאדר וצל מקבל הצצה לנהול מנהל להירות"

